

מטעמי תורת זילים

פרשת משפטים – איסור אמירת שקר

כל ההרחקות מהעבירות נעשו על ידי רבותינו על מנת שיהיה גדר ומשמרת לא לבוא לידי עבירה, למעט עבירת השקר שההרחקה בה היא מהתורה (יש משמואל לר' שמואל מסוכטשוב פרשת צו ושבט הגדול שנת תרע"ז דף ק"ד ד"ה ינראה עפ"י מהגיד' בשם הרב מפרשיסחא) **שנאמר "מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחָק"** (שמות כג, ז) (פלא יועץ לר' אליעזר פאפו ערך שקר ד"ה יכתוב דבר שקרים).

ויש להבין, מדוע התורה הקדושה ציותה באופן מיוחד להרחיק את עם ישראל מאיסור אמירת שקר, מה שלא ציותה כן בשום איסור אחר?

ה' לא רצה לברוא את העולם באותיות 'שקר' כדי לא לתת לשקר קיום

כאשר ה' יתברך ברא את העולם, באו לפניו אותיות ש' ק' ר', כל אחת לבדה, על מנת שיברא בהן את העולם. אך הקב"ה אמר שלא כדאי לברוא בהן, כי יחדיו הן יוצרות את הציור של התיבה 'שקר' ואין ראוי לשקר לעמוד לפניו (וה' יתברך ידע, שאם חלילה גילוי המציאות יהיה על ידי אותיות אלו, אז זה יורה שמתקיים ומתחזק השקר בעולם (אור החמה על הקדמת הוזהר דף ב' ע"ב ד"ה יונה ש' טענה מהרמ"ק)). ואף שהאות ש' שבתוך התיבה 'שקר', ראוי וטובה מצד עצמה, ויש בה גם מן 'האמת' כפי שהיא פותחת את שם ה' הנקרא שד"י, למרות זאת לא רצה הבורא יתברך לברוא את העולם בתיבת 'שקר', כי היא מורה על הזיוף (הקדמת הוזהר דף ב' ע"ב ד"ה עלת את ש' קמיה), **וצד הטומאה יונק מאותיותיה** (ילקוט חדש לר' ישראל מבלויץ ערך אמת והיפכו אות ה ד"ה 'בוהר תצוה' בשם 'מגלה עמוקות').

האות ש' מתחברת עם האותיות ק' ור' ומקיימת אותן, כאשר היא יוצרת עמהן את התיבה 'שקר' (הקדמת הוזהר דף ב' ע"ב ד"ה עלת את ש' קמיה). וכל אחיזת השקר היא במעט אמת של האות ש' אשר בתוכה 'שיח יצחק' לר' יצחק איזיק חבר דרוש לשבת תשובה שנת תר"ט אות טו). וזה כעין מה שאמרו רבותינו **"כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו"** (ראה רש"י במדבר יג, כז) (עפ"י שיח יצחק לר' יצחק איזיק חבר בדרוש יעל ענין ב' נטנין דף קח אות כט סוף ד"ה ויאמר דוד ביום ההוא). לכן האות ש' גם מהווה את ניצוץ הקדושה והחיות של התיבה 'רשע' ובלעדיה נשאר 'רע'. וזו היא כוונת דוד המלך בבקשתו **"שְׁנֵי רָשָׁעִים שֶׁפָּרְצוּ"** (תהלים ג, ח), כלומר שהקב"ה ישבור את האות ש' שבתוך שם של ה'רָשָׁעִים", כי היא חיותם ובלעדיה אין להם מציאות (בני יששכר לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חודש ניסן מאמר ה אות יד ד"ה 'אכן תתבונן' ועיי' עוד דברים נפלאים).

ובפסוק הראשון של הבריאה **"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"** (בראשית א, א) יש את כל הברות הניקוד חוץ מהברת הניקוד **"שְׁוֹק"** (אגרת הטיוול לר' חיים אחיו של המהר"ל מפראג מערכת ש' תיבה 'שקר' עם תיקון עפ"י הנראה מיכד הקמח' לרבינו בחיי אות א' ערך אמונה ד"ה ואם כן יסוד התורה, 'פדה את אברהם' לר' אברהם פאלאג' מערכת הנו"ן אות טו) **כי שמו של ניקוד זה בנוי מאותיות 'שקר'** (אגרת הטיוול לאחיו של המהר"ל מפראג מערכת ש' על התיבה 'שקר', 'מדרש האיתמרי' למחבר 'שבת מוסר' דרוש כב ד"ה בראשית אמר ר' שלמיה), **ובא ללמד שהקב"ה ברא וייסד את העולם במדת האמת ואין השקר עומד לפניו** (מדרש האיתמרי' דרוש כב ד"ה בראשית אמר ר' שלמיה). **וגם בא ללמד שכל התורה תורת אמת ורחוקה היא מן השקר** (אגרת הטיוול לאחיו של המהר"ל מפראג מערכת ש' על התיבה 'שקר', 'מדרש האיתמרי' דרוש כב ד"ה בראשית אמר ר' שלמיה). **ומעין זה הוא גם בשמות האבות והאמהות – אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב שָׂרָה רַבֵּקָה רָחֵל לָאָה בְּלָהָה זֵלְפָה – שיש בהם את כל הברות הניקוד למעט הברת הניקוד 'שְׁוֹק', ללמד כי כולם זרע 'אמת' (יכד הקמח' לרבינו בחיי אות א' ערך אמונה ד"ה ואם כן יסוד התורה, אגרת הטיוול לר' חיים אחיו של המהר"ל מפראג מערכת ש' על התיבה 'שקר', 'פדה את אברהם' לר' אברהם פאלאג' מערכת הנו"ן אות טו).**

הס"מ התלבש בנחש הקדמון ופיתה את אדם וחוה על ידי השקר המורגל בו

השקר הוא תכלית הרע (יערות דבש לר' יהונתן אייבשיץ חלק א דרוש ה ד"ה וכן תמיד האיש הולך תמים, 'לקוטי הלכות' לר' נתן מנמירוב חלק חושן משפט א' ד' **והטומאה** (לקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב בחלק חושן משפט א' ד' **ונמצא ב'קליפה' מן הקצה אל הקצה** (יש משמואל לר' שמואל מסוכטשוב פרשת שמני שנת תרע"ז דף קסג ד"ה 'במד' מלכות הרביעית' בשם אביו), **ש'הקליפה' עצמה נקראת 'שוא' ו'שקר' בסוד "הַבֵּל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים"** (רמיה ג, טו) (עין הדעת טוב' לר' חיים ויטאל פרשת ויצא ד"ה גם זהו סוד' מהוזהר. וראה קול ששון לר' ששון בן מרדכי שינדוך בפרק ילשון שקר' דף קכג ד"ה 'אמרו רז"ל' שהקליפות נקראות 'שקר' כי הם עראיים וסופים להיות בטלים כאשר יבלע המוות לנצח ויתבטל הרע מן העולם). **וכך הסטרא אחרא נקראת שקר** (מחשוף הלבן לר' יעקב אבוחצירא תחילת פרשת חיי שרה ד"ה 'ויהיו חיי שרה') **שהיא 'היפך המציאות'** (שיח יצחק לר' יצחק איזיק חבר דף כו אות ט' ד"ה ואם אמר יאמר), **ומקורה בשקר וחותרמה שקר וכזב** (הרמ"ד וואלי שמות פרק כג על הפסוק 'ולא תענה על ריב'), **ועמה כל 'החיצונים' שהם מצד השקר** (הרמ"ד וואלי שמות פרק ד על הפסוק 'ויאמר ה' אל משה', עפ"י 'חסד לאברהם' לר' אברהם אזולאי מעין שבעי נהר ו תחילת ד"ה דע כי כמו), **ובעצמם נקראים 'שקר'** (מחברת הקודש לר' חיים ויטאל דף ד ע"ב ד"ה ליקוטים סוד תחום שבת), **ונאחזים בבחינת השקר שמשם הוא מקורם**. והם עומדים נגד הקדושה ואומרים **"אני ואפסי עוד!"** שזה בבחינת 'אל אחר', **ואין שקר גדול מזה** (באר מים חיים לר' חיים מטשרוביץ פרשת עקב ד"ה והנה כל בחינת החיצונים. וראה 'שערי ארוכה' לר' יעקב אבוחצירא אות ד ד"ה 'ידך' שהביא רמז כי התיבות יזה 'שקר' עולה במטריא 'סמא' ל'ליל' ע"ם עוד אחד כנגד הכולל).

'השקר' הוא הס"מ בעצמו (תיקוני הוזהר' תיקון סט דף צה ע"א, 'חסד לאברהם' מעין רביעי נהר לה ד"ה ענין זה מורה, 'מחשוף הלבן' לר' יעקב אבוחצירא תחילת פרשת חיי שרה ד"ה 'ויהיו חיי שרה', 'דבר המלך' לר' אברהם מבראד חלק ב בחלק 'פתח עינים' דף קו ע"א ד"ה לא תענה ברעך, עפ"י זוהר פרשת משפטים דף קיז ע"א סוף ד"ה 'לא תהיה אחרי רבים' רעיא מהימנא) **אשר היה רוכב על גבי הנחש הקדמון בימי אדם וחוה** (פרקי דרבי אליעזר לר' אליעזר בן הורקנוס פרק ג ד"ה הקנאה והתאוה והכבוד, 'ספר הבחיר' לר' נתוניו בן הקנה בסוף הספר אות ר' ד"ה שאלו תלמידיו, זוהר פרשת בראשית דף לה ע"ב ד"ה והנחש רבי יצחק). **וכיון שהנחש אז היה צד השקר ממש** (הרמ"ד וואלי תלמוד חבר להרמ"ל בראשית פרק ג על הפסוק 'ויאמר אל האשה אף כי אמר אלוקים)', **עצם השקר** (לקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב בחלק יורה דעה א' סימני בהמה וחיה טהורה ד, כג) **ושורשו** (הרמ"ד וואלי בראשית פרק ג על הפסוק 'על גחונך תלך') **ובעל לשון שקר** (מחשוף הלבן לר' יעקב אבוחצירא פרשת בא דף כה ע"ב טור ב ד"ה אפשר לרמוז), **על כן היה הראש לכל המשקרים** (מגלה צפונות לר' אליהו הכהן מחבר 'שבת מוסר' חלק א' פרשת בראשית ד"ה אמנם נראה לפרש) **בעולם** (הרמ"ד וואלי בראשית פרק ג על הפסוק 'על גחונך תלך') **ובא בדבריו, מתחילה ועד סוף, בשקרים רבים על אדם וחוה** (לקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב בחלק יורה דעה א' סימני בהמה וחיה טהורה ד, כג).

קוראים יקרים! בואו לסייע לנו בתרומות להדפסת הכרך השני של ספר "מטעמי תורת חיים"

ניתן ליצור קשר בטלפון 052-7675933 ולקבל הנצחה. אפשר לתרום באשראי דרך עמדות 'קהילות', וכן להעביר תרומות לחשבון המיועד להוצאת הספרים:

בנק הדואר מספר 09 | סניף 001 | מספר חשבון 30608503 | שם החשבון חיים לנגר

נותרו עותקים אחרונים של הכרך הראשון וניתן להשיגם בנקודות הפצה בארץ דרך מספר טלפון 052-718-3300

אחאב בשווה, כדי להטעותם ולפתות את המלך אחאב שישמע לדבריהם וייצא לקראת הרעה שנגזרה עליו מפי עליון. מטעם זה כל הנביאים שם התנבאו בסגנון אחד ואמרו "עֲלֵה וַיִּתֵּן אֲדָנָי בְּיַד הַמֶּלֶךְ" (מלכים א', כב, ה) (הרמ"ד וואלי מלכים א' כב על הפסוק יצא והייתי רוח שקר').

ומה שאמרו רבותינו כי היתה זו רוחו של נבות הזרעאלי אשר עמדה לפני ה' (ראה גמי' שבת דף קמט ע"ב, גמי' סנהדרין דף פט ע"א, גמי' סנהדרין דף קט ע"ב), כוונתם היא שעל ידי צעקת רוחו של נבות יצא 'החיצוני רוח השקר' שהתעורר לנקום את נבואתו של נבות באמצעות שקר (אור החמה: על הקדמת הוזהר דף קצב ע"ב ד"ה יודא חמא' מהרמ"ק) לפי שרוח זה של הסי"מ היא המפתה תדיר ברוח שקרים (מסכתות יעקב: לר' יעקב פרדו על מלכים א' כב ד"ה קפה ע"ב סוף ד"ה ויצא הרוח), ועלתה לפני הדין שהוא ה' יתברך. וכיון שתביעת רוחו של נבות היתה דין אמת, שהרי לא הותר לאחאב לשפוך את דמו של נבות הזרעאלי, לכן הזדמנה שם למעלה אותה 'רוח אחרת' המפתה ומטעה את בני האדם בדברי שקר הנקראת 'רוח שקר' והיא רוחו של השטן (כתם פז לר' שמעון לביא מחבר פיוט יבר יוחאי על זוהר פרשת וישב דף קצב ד"ה והנה ר' אלעזר חזק). אך מכל מקום לא היתה זו רוחו של נבות הזרעאלי (אור החמה: על הקדמת הוזהר דף קצב ע"ב ד"ה יודא חמא' מהרמ"ק. וראה תירוץ אחרים לרוח השקר בשושן סודות: לתלמיד הרמב"ן אות רנו יסוד נבות הזרעאלי וכן ביצוצי אורות: להחיד"א על זוהר פרשת וישב דף קצב ע"ב אות ה).

'רוח השקר' מטעה הרבה בני אדם לשקר, ושולטת בעולם בכמה אופנים ובכמה מעשים (וזהר פרשת וישב דף קצב ע"ב ד"ה ותא חזי כמה אינון). והיא זו המתלבשת ב'עדים זוממים' הנקראים 'עדי שקר', ומביאה אותם להעיד עדות שקר על אחיהם. וזה מה שנאמר "וְהִנֵּה עַד שֶׁקֶר הֶעֱד עֵנֶה בְּאֶחָיו" (דברים יט, יח) כלומר ש"ע"ד רוחני מצד השקר הוא זה שהתלבש ב"ע"ד הגשמי שבא להעיד וזה גרם לו ש"שֶׁקֶר עֵנֶה בְּאֶחָיו", כי אינו יכול העד הגשמי להוציא מפיו אלא את מה שטמון בלבו, וההתלבשות של השקר בו היא זו שגרמה לו ביטוי של שקר (הרמ"ד וואלי תלמיד חבר להרמ"ל ספר דברים יט ד"ה ודרשו השופטים היטם). 'עדי שקר' הם סוד הסי"מ ונת זוגו (ע"פ החיים ואשל אברהם: בביאור ע"פ חיים' מצוה קט בביאור מצוה קטע ד"ה וע"ד האמת), וכשהם משקרים הם נדבקים בצד השקר (הרמ"ד וואלי ספר שמות כ על הפסוק ילא תענה ברעך עד שקר) ונותנים שם כוח. על כן הוזהרו ישראל "לא תענה ברעך עד שקר" (שמות כ, יג) (הרמ"ד וואלי ספר שמות פרק כ על הפסוק ילא תענה ברעך עד שקר).

דוד המלך אמר על האוחזים בשקר "יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שֶׁקֶר" (תהלים סג, יג) (הקדמת יו"י העמודים לבנו של השלי"ה בחלק 'עמוד אמת' דף לו ע"א ד"ה המוסר היוצא), ורצה בעצמו להישמר מרוח השקר (וזהר פרשת וישב דף קצב ע"ב ד"ה ותא חזי כמה אינון) ולהתרחק מטומאתה ומשקריה (כתם פז על זוהר פרשת וישב דף קצב ד"ה והנה ר' אלעזר חזק) על כן ביקש "לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי" (תהלים טא, יג) (וזהר פרשת וישב דף קצב ע"ב ד"ה ותא חזי כמה אינון), וכונתו שאם יתכן שלא נברא מתחילת ברייתו להיות עם "לֵב טָהוֹר", אז יהי רצון שטעת יברכהו ה' מחדש "וְרוּחַ נְכוֹן" יחדש בקרבו, כדי שיתרחק מאותה הרוח הנקראת 'רוח שקר' (כתם פז על זוהר פרשת וישב דף קצב ד"ה והנה ר' אלעזר חזק). ועל זה גם ביקש "יְהִינֵה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשֶּׁפֶת שֶׁקֶר מְלִשׁוֹן רְמָיָה" (תהלים קכ, ה). ונרמז בו שאם עושים את התיבה "שֶׁקֶר" במילוי אותיות כך "ש"י"ו קו"י" ר"ש"י, אז ראשי התיבות עולה 'שקר' וסופי התיבות עולה 'נפש', והאותיות האמצעיות גמטריא שם 'הוי"ה' – כלומר דוד המלך ביקש כי שם 'הוי"ה' הנמצא באמצע, יציל את 'נפשו' מ'שֶׁפֶת שֶׁקֶר" (ולקוטי כתובים: להארי"י ז"ל תהלים אות ק).

רבותינו הקפידו לא לשקר אך כן היו אומרים דבר המשתמע לשני פנים

רבותינו היו מקפידים מאוד לא להוציא דבר שקר מפייהם, מאיזה סיבה או טעם שיהיה. אך כן אמרו "מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום" (ראה גמי' יבמות דף סה ע"ב), וכן אמרו שחכמים "משנו במלייהו" (ראה גמי' בבא מציעא דף כג ע"ב בשם שמואל) בשלושה דברים, כלומר יכולים לשנות את דבריהם אם שואלים אותם בשלושה דברים – בידיעת מסכתות הש"ס משום ענווה, בתשימש המטיה משום צניעות, ואם נשאלים איך קיבל אותם מארחם בכדי שלא יבואו אליו אנשים שאינם מהוגנים. אך גם בזה יש שביארו כי ההיתר הוא דווקא לשנות בלשון, כלומר להגיד דבר הנשמע לשני פנים (באר מים חיים: לר' חיים טירר מטשרנוביץ פרשת וירא אות טו ד"ה ותכחש שרה לאמר, וכן יהודיע' על גמי' בבא מציעא דף כג ע"ב ד"ה בהני תלת מילי), כאשר המדבר מכוון בלבבו על האמת (באר מים חיים: פרשת וירא אות טו ד"ה ותכחש שרה לאמר, וכן יהודיע' על גמי' בבא מציעא דף כג ע"ב ד"ה בהני תלת מילי) ואילו השומע יבין הדברים במשמעות השקר (וכן יהודיע' על גמי' בבא מציעא דף כג ע"ב ד"ה בהני תלת מילי) (באר מים חיים: פרשת וירא אות טו ד"ה ותכחש שרה לאמר).

כך היה עם שרה אמנו כאשר התבשרה על שהיא עתידה להוליד בן שנאמר "וְאֶבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בְּאַיִם בְּקִמִּים חֲדָל לְהִיֹּת לְשָׂרָה אַרְחָה כְּנָשִׁים : וַתַּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לְאִמֶּר אַחֲרַי בְּלִית הַיְתֵה לִי עֲדָנָה וְאֲדָנִי זָקֵן : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַבְרָהָם לְמָה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֶמְנָם אֶלְד וְאֲנִי זָקְנָתִי : הֲיִפְלֵא מִיְהוָה דָּבָר לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְלִשְׂרָה בֵן : וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה לְאִמֶּר לֹא צָחֲקָתִי כִּי יִרְאַה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחֲקָתִי" (בראשית יח, יא-טו). בתחילה שרה צחקה ואמרה "וְאֲדָנִי זָקֵן", אך ה' לא אמר כדבריה בפני אברהם אלא רק אמר שצחקה באומרה על עצמה "וְאֲנִי זָקְנָתִי" כי רצה להטיל שלום בין איש לאשתו. אז נאמר על שרה אמנו "וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה" – לא שכחשה על שצחקה, שזה אי אפשר שהרי ודאי צחקה ואיך תכחש לה' יתברך, אלא כוונת שרה היה להכחיש שאמרה "וְאֲנִי זָקְנָתִי" כי לא כך היה שהרי ראתה שחזרה לימי עידונה ופירסה נדה, ורק אמרה "וְאֲדָנִי זָקֵן" (ולקוטי תורה: להארי"י ז"ל לפרשת וירא ד"ה ותכחש שרה לאמר לא צחקתי, ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל תחילת פרשת וירא על הפסוק 'ותכחש שרה לאמר' וכו'). וראה באר מים חיים: פרשת וירא אות טו ד"ה ותכחש שרה' שביאר כי ה' יתברך לא שיקר חלילה אלא באמת הצחוק של שרה התייחס גם לזקנותה אף שאמרה דבר אחר).

והכתוב גילה את הטעם ששרה הכחישה בסתם בלי לפרש דבריה משום "לֵאמֹר לֹא צָחֲקָתִי כִּי יִרְאַה" כלומר רצתה שאברהם יחשוב שהיא מכחישה את הצחוק, ולא יריב עמה על שתלתה את החיסרון בו (ולקוטי תורה: להארי"י ז"ל פרשת וירא ד"ה ותכחש שרה לאמר לא צחקתי) אם יבין שהכחישה שאמרה "וְאֲנִי זָקְנָתִי" (ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל תחילת פרשת וירא על הפסוק 'ותכחש שרה לאמר' וכו'), וכל זה עשתה כי היתה יראה מפני בעלה אברהם. לכן תיבת "לֵאמֹר" המיותרת בפסוק מכוונת על אברהם שהוא יאמר על פי הכחשתה כי היא לא צחקה כלל. נמצא כי הכחשת שרה היתה דרך 'סתם', ואמת אמרה, כאשר כוונתה שה' יתברך יודע הלבבות כי יכיר מצדו על מה הכחישה, אך לעומתו אברהם יחשוב בדעתו כי הכחישה לגמרי את צחוקה (ולקוטי תורה: להארי"י ז"ל פרשת וירא ד"ה ותכחש שרה לאמר לא צחקתי). וה' יתברך מרוב ענוותנותו לא גמל עם שרה רעה על הכחשתה ולא גילה מה באמת אמרה על בעלה (ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל תחילת פרשת וירא על הפסוק 'ותכחש שרה לאמר' וכו') כדי שלא תיפול ביניהם קנאה ומחלוקת (ולקוטי תורה: להארי"י ז"ל פרשת וירא ד"ה ותכחש שרה לאמר לא צחקתי), ורק אמר "לֹא כִּי צָחֲקָתִי" כדי שיבין אברהם ששרה הכחישה את בחינת הצחוק בלבד (ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל תחילת פרשת וירא על הפסוק 'ותכחש שרה לאמר' וכו').

וכן היה אצל יעקב אבינו כאשר בא לקבל את ברכתו של עשו מיצחק אביו שנאמר "וַיָּבֵא אֶל אֲבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִי מִי אֲתָה בְּנִי : וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אָבִיו אֲנִי עֹשֵׂה בְּכָרְךָ עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי קוּם גַּא שָׁבָה וְאֶקְחָה מִצִּידֵי בְּעִבְרֵי תִּבְרַכְנִי נִפְשֶׁךָ" (בראשית כז, יח-טו), שכאשר שאל יצחק את יעקב מי הוא, ענה יעקב "אֲנִי עֹשֵׂה בְּכָרְךָ". ולא שיקר בזה, כי כוונתו באומרו "אֲנִי" הוא על עצמו, ואילו "עֹשֵׂה" הוא "בְּכָרְךָ". מטעם זה יש הפסק קל בטעמי המקרא בין התיבה "אֲנִי" לתיבה "עֹשֵׂה". וכן אמר יעקב "עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי" בכ' הדמיון, כלומר כאילו דברת אלי אף שלא דיברת אלי אלא לעשו (ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל פרשת תולדות סימן כז על הפסוק 'ויאמר יעקב אל אביו'). וכן היה במה ששאל אותו יצחק "וַיֹּאמֶר אֲתָה זֶה בְּנִי עֹשֵׂה וַיֹּאמֶר אֲנִי" (בראשית כז, כד), כלומר כששאל אותו יצחק אביו "אֲתָה זֶה בְּנִי עֹשֵׂה"? יעקב אבינו לא שיקר ואמר "אני עשוי", אלא רק אמר "אֲנִי" כלומר אני הוא יעקב, אך לא בנד עשו (רש"י בראשית כז, כד).

וכוונתו של יעקב אבינו בתשובתו "אֲנִי" היתה רק לענות על התיבה "בְּנִי" בשאלה "אֲתָה זֶה בְּנִי עֹשֵׂה" (בראשית כז, כד) כי הוא אכן בנו. וכך דבר אמת היה בפיו (ועיני העדה: לר' אליהו הכהן מחבר ישבט מוסר: פרשת תולדות ד"ה אמנם נראה שמצא) ולא שיקר כלל בדבריו (ישער הפסוקים: להארי"י ז"ל פרשת תולדות סימן כז על הפסוק 'ויאמר יעקב אל אביו'). וזה גם הטעם

